

ΧΑΛΙΑ ΓΚΙΜΠΡΑΝ

Το μικρό βιβλίο των μυστικών

Συλλογή και επιμέλεια: Neil Douglas-Klotz

Μετάφραση: Βίκυ Κατσαρού

Για εκείνους που λαχταρούν
να ακούσουν το μυστικό που
τα χείλη αδυνατούν να προφέρουν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	15
Σημειώσεις.....	34
1 Μπαίνοντας στον λαβύρινθο της ζωής.....	35
Όπως το μελάνι και το χαρτί	36
Ένα κατάλευκο φύλλο χαρτί	37
Άγγελοι και διάβολοι	38
Ανεπάρκεια	39
Η σειρά των σκουληκιών	40
Η σχετική αξία της ταχύτητας	41
Χώρος	42
Πώς έγινα τρελός.....	43
Πέπλα	45
Οι μάσκες της ζωής	46
Πρόσωπα	47
Ασχήμια	48
Το σκιάχτρο.....	49
Άνοιξη και χειμώνας	50
Χρόνος συνάντησης	51

Θύμηση και λησμονιά	52
Ο σοφός βασιλιάς	53
Λευκά περιστέρια	55
Ιστορία	56
Γεμάτος και άδειος	59
Άδειο κύπελλο	60
Ένα χέρι γεμάτο με ομίχλη	61
Πόλη του πόθου της καρδιάς	62
Η ευλογημένη πόλη	67
Ένας βράχος και ένας γρίφος	70
2 Μυστικά της ζωής και του θανάτου	73
Ο θάνατος δεν είναι πιο κοντά	74
Κηδείες	75
Η πόλη των νεκρών	76
Δεν υπάρχουν τάφοι εδώ	80
Μόνο μια διαφορά στους χτύπους της καρδιάς	82
Ο θάνατος τα πάντα αποκαλύπτει	84
Πίνοντας από το ποτάμι της σιωπής	87
Κάθε σπόρος	89
Ο ετοιμοθάνατος και το αρπακτικό	90
Δύο δοκιμασίες	93

Λαχταρώντας την αιωνιότητα.....	95
Κάστρα φτιαγμένα από τα κόκαλά μας ...	96
Η ομορφιά του θανάτου	97
Από τη μια αιωνιότητα στην άλλη	106
Μάσκες που άλλαξαν	107
3 Τα σκαμπανεβάσματα της ζωής.....	109
Όταν γεννήθηκε η Θλίψη μου.....	110
Ένας τοίχος ανάμεσα σε δύο κήπους	112
Κι όταν γεννήθηκε η χαρά μου.....	113
Η κούπα από τον φούρνο του αγγειοπλάστη	115
Ήττα.....	117
Οι νεκροί μέσα μου τους νεκρούς τους έθαψαν.....	120
Μόνο το γινωμένο δέντρο	122
Πάντοτε γέννηση, θάνατος πάντοτε.....	123
Σε καλέσματα ανάμεσα	125
Το μικρό και το σπουδαίο	127
Κάτι μικρό και σωτήριο	130
Ω Θεέ των χαμένων ψυχών	131
4 Μυστικά του καλού και του κακού	135
Αν όλα όσα λένε... ..	136

Η νέα απόλαυση	137
Ο Καλός Θεός κι ο Κακός Θεός	138
Ένοχος και αθώος	139
Περιπλανώμενοι πάνω στον άνεμο	140
Αμαρτία, μπρος και πίσω	144
Ένα πλοίο δίχως πηδάλιο μπορεί να μη βουλιάζει	145
Τα λάθη μου και τα δικά σου	147
Ένα ανώτερο δικαστήριο;	148
Το γέρικο φίδι	150
Δράκοι	152
Ο ετοιμοθάνατος διάβολος	153
Ο διάβολος πέθανε	165
Τι είναι ο νόμος;	166
Γελώντας ανάμεσα στην άμμο και τον άνεμο	168
Θα μπορούσαμε να ζήσουμε με έναν ευτυχισμένο Θεό;	170
5 Ταξιδεύοντας στον εσώτερο εαυτό	173
Όνειρα και πόθος	174
Ο αστρονόμος	175
Σε μια σταγόνα νερό μονάχα	176
Προσευχή των θαλασμών και των δασών ..	177

Το πιο ελεύθερο τραγούδι	179
Θάματα	180
Δάσκαλε τραγουδιστή.....	181
Ο άγιος	186
Ευλογημένοι είναι	188
Τώρα.....	190
Ο πιο φαρδύς δρόμος	191
Ο υμνητής των πάντων	194
Όταν η σιωπή μας γίνεται τραγούδι	199
Χτυπώντας την πόρτα.....	201
Γραμμές και κύκλοι	202
Όταν ο Θεός απαντάει	203
Πιείτε τον εαυτό σας ως το κατακάθι.....	205
Λάδι που στο σκοτάδι καίει	206
Μόνο έκσταση και γλυκιά κοινωνία	207
Αφέντη των μοναχικών στιγμών μας	209
Πάνω στην άμμο	215
Αναζητητής είμαι της σιωπής.....	216
Πηγές αποσπασμάτων	219
Σχετικά με τον συγγραφέα	224
Σχετικά με τον επιμελητή.....	230

Εισαγωγή

Τα τελευταία ενενήντα χρόνια, ο Προφήτης του Χαλίλ Γκιμπράν έχει αναδειχθεί σε ένα από τα πιο διαβασμένα και δημοφιλή βιβλία. Ωστόσο, κάποιοι σύγχρονοι κριτικοί το έχουν χαρακτηρίσει υπερβολικά απλοϊκό και ελαφρύ από φιλοσοφική άποψη. Ο Προφήτης, λένε, μπορεί να γνώρισε ευρεία αποδοχή από τη γενιά των χίπηδων τη δεκαετία του '60 και αποφθέγματά του να κόσμησαν αρκετές ευχετήριες κάρτες, αλλά ο Γκιμπράν ίσα που ψαύει ό,τι αφορά την πραγματική πνευματική, μυστικιστική σκέψη. Τα κείμενα που ανθολογούνται στο παρόν βιβλίο ακυρώνουν την άποψη αυτή. Η ποίηση του Γκιμπράν εκφράζει μια βαθιά,

αυθεντική, «εγγενή» πνευματικότητα της Μέσης Ανατολής, που γεφυρώνει τις διαφορές μεταξύ των θρησκειών.

Αυτή η νέα συλλογή μικρών βιβλίων προσφέρει μια μοντέρνα ματιά στα γραπτά του Γκιμπράν και στη σοφία του, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που άσκησαν έντονη επίδραση στη ζωή του: τη φιλοσοφία της Μέσης Ανατολής, τη μυσταγωγία της φύσης και την πνευματικότητά του. Εύκολα θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι αυτό που ο μέσος αναγνώστης του 1920 έβρισκε «εξωτικό» ήταν το γεγονός ότι ο Γκιμπράν εξέφραζε ξεκάθαρα μια γεωγραφική περιοχή που για τους περισσότερους αποτελούσε αίνιγμα. Σχεδόν εκατό χρόνια αργότερα, η κατανόηση του γρίφου της Μέσης Ανατολής –ιδιαίτερα του τρόπου με τον οποίο μια πολύ διαφορετική κουλτούρα εξετάζει το νόημα και τον σκοπό της ζωής– έχει μετακινηθεί από το επίπεδο ενός φιλοσοφικού προβλήματος σε ένα πρακτικό ζήτημα καθημερινής επιβίωσης.

Στο βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας έχουν συγκεντρωθεί όλα όσα έχει πει ο Γκιμπράν για τα

μεγάλα ερωτήματα της ζωής και τα μυστήρια της πνευματικής διαδρομής. Το πρώτο βιβλίο της σειράς σταχυολογούσε τα γραπτά του για την αγάπη, ενώ τα επόμενα της σειράς αφορούν αποστάγματα σοφίας για την καθημερινή ζωή μας, τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, και τη φύση.

Πολλά από τα πρώτα κείμενα του Γκιμπράν εστιάζουν σε γρίφους, και κυρίως στους γρίφους εκείνους που θέτει η ζωή – αυτές τις ερωτήσεις που μας αναγκάζουν να σταματήσουμε ό,τι κάνουμε και να αναρωτηθούμε «γιατί;». Πράγματα που αρχικά βλέπουμε ως αντίθετα φαίνεται να αλληλοσυμπληρώνονται. Πώς θα μπορούσαμε, για παράδειγμα, να γνωρίζουμε τι είναι το «καλό» χωρίς να έχουμε εκτεθεί στο αντίθετό του, το οποίο ονομάζουμε «κακό;». Θα μπορούσαμε να έχουμε γνωρίσει αληθινά τη ζωή χωρίς τη γνώση του θανάτου ή να αισθανόμαστε επιτυχημένοι χωρίς κάποια εμπειρία αποτυχίας; Για όσους αναλογίζονται τη ζωή (έστω και λίγο), ερωτήσεις σαν αυτές συχνά αποτελούν την αφετηρία για μια ψυχολογική ή πνευματική εμβάθυνση. Πώς μπορεί ένας

άνθρωπος να έχει ταυτόχρονα απόψεις που αντιτίθενται μεταξύ τους; Γιατί οι άνθρωποι δεν ενεργούν λογικά, βασισμένοι σε γεγονότα; Τι είναι, στην πραγματικότητα, ένα «γεγονός»; Κάνω πάντα σημαντικές επιλογές στη ζωή μου με βάση πραγματικές πληροφορίες; Ή μήπως σπάνια έχω όλες τις πληροφορίες που χρειάζομαι προτού ξεκινήσω μια νέα δουλειά, μια νέα σχέση ή προτού προβώ σε μια σημαντική πράξη;

Μπορούμε να δούμε ότι τα πρώιμα χρόνια της ζωής του Γκιμπράν έχουν επιδράσει στη ροπή του προς τέτοιες ερωτήσεις. Ξεριζώθηκε από την πατρίδα του, τον Λίβανο, σε ηλικία δώδεκα ετών, όταν η μητέρα του έφερε τον ίδιο και τα αδέρφια του στις ΗΠΑ το 1895. Όπως πολλοί μετανάστες σήμερα, η μητέρα του δραπέτευσε από μια απελπιστική κατάσταση: τη φτώχεια, έναν αποτυχημένο γάμο και έναν σύζυγο στη φυλακή επειδή χρωστούσε στο δημόσιο. Ο Γκιμπράν αποκόπηκε εντελώς από τους συγγενείς και τους φίλους του καθώς μετακόμισε στην αστική Βοστώνη στα τέλη του 19ου αιώνα, όπου δέσποζε μια κουλτούρα

πολύ διαφορετική από εκείνη της παιδικής του ηλικίας. Σύμφωνα με τον Γκιμπράν, η ζωή στον ελεγχόμενο από τους Οθωμανούς Λίβανο ήταν τόσο απομονωμένη όσο και φεουδαρχική, με τοπικούς άρχοντες και εκκλησιαστικούς αξιωματούχους που είχαν συνάψει μια ανίερη συμμαχία για να κρατήσουν τους *φελαχίν* –τους χωρικούς και αυτούς που δούλευαν τη γη– σε εικονική δουλεία.

Μπορούμε να φανταστούμε ότι από νεαρή ηλικία ο Γκιμπράν άρχισε να βλέπει τα πράγματα από δύο οπτικές – αυτή του ντόπιου που ζει στον αγροτικό Λίβανο και εκείνη του κατοίκου της αμερικανικής πόλης. Το να βλέπει από δύο οπτικές ταυτόχρονα, αναπτύσσοντας έτσι μια διχασμένη επίγνωση, θα μπορούσε να καταλήξει είτε σε μια πιο διευρυμένη άποψη είτε στην τρέλα. Ευτυχώς για τον Γκιμπράν (και για εμάς), συνέβη το πρώτο. Ήδη όμως από νεαρή ηλικία προσπαθούσε να πνίξει τις ακραίες ευαισθησίες του στο αλκοόλ.

Ο Γκιμπράν, αναζητώντας στηρίγματα για να ανακτήσει την ισορροπία του και να δώσει νόημα

στην ύπαρξή του, δέχτηκε ποικίλες πνευματικές επιρροές.

Πρώτον, όπως επισήμανα στα εισαγωγικά σημειώματα των προηγούμενων συλλογών, ο Γκιμπράν ανατράφηκε ως Μαρωνίτης χριστιανός. Οι Μαρωνίτες ήταν μια ανατολική εκκλησιαστική κοινότητα που συνδεόταν με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, αλλά μέχρι τον 18ο αιώνα μιλούσε και χρησιμοποιούσε στο τελετουργικό της τη συριακή γλώσσα, που σχετίζεται με τα αραμαϊκά του Ιησού. Εκκλησίες που χρησιμοποιούσαν την αραμαϊκή ιστορικά αντιλαμβάνονταν τον Ιησού, τον προφήτη της Ναζαρέτ, ως άνθρωπο, έναν απλό «γιο» του Θεού, ο οποίος εκπλήρωσε μοναδικά το πεπρωμένο του και εξέφρασε τη θεϊκή ζωή με τρόπο προσβάσιμο σε όλους μας. Υπό αυτή την έννοια, μπορούμε όλοι να γίνουμε «παιδιά» του Θεού, δηλαδή «Ιερή Ενότητα» (η κυριολεκτική μετάφραση της αραμαϊκής λέξης για τον Θεό, *Alaha*). Για παράδειγμα, σε ένα κείμενο που συμπεριλαμβάνεται στην παρούσα συλλογή, ο Γκιμπράν επικρίνει εκείνους που ναι μεν θα

λάτρευαν μόνο τον Ιησού, αλλά δεν θα προσπαθούσαν να του μοιάσουν πνευματικά:

Τι παρηγοριά υπάρχει σε έναν άνθρωπο σαν
τον εαυτό τους,
έναν άνθρωπο του οποίου η ευγένεια είναι
σαν τη δική τους ευγένεια,
έναν θεό του οποίου η αγάπη είναι σαν τη
δική τους αγάπη,
και του οποίου το έλεος βρίσκεται στο δικό
τους έλεος;

Δεν τιμούν τον άνθρωπο, τον ζωντανό
άνθρωπο,
τον πρώτο άνθρωπο που άνοιξε τα μάτια του
και κοίταξε τον ήλιο με τα βλέφαρα ακίνητα.
Όχι, δεν τον ξέρουν
και δεν θα ήταν σαν αυτόν.

Το ιδανικό του Θεού ως «ενότητας» –μιας ενότητας που περιέχει όλα τα αντίθετα– ενώνει τα διάφορα νήματα του μυστικισμού της Μέσης

Ανατολής που εκφράζει ο Γκιμπράν. Τελικά, δεν υπάρχει «Θεός και άνθρωπος» ή «Θεός και φύση» σε αυτή την παράδοση. Υπάρχει μόνο Θεός-Ενότητα-Μία πραγματικότητα. Αρχαίες σημαντικές γλώσσες (όπως τα αρχαία αιγυπτιακά, τα εβραϊκά, τα αραμαϊκά και τα αραβικά) δεν προσδιορίζουν έννοιες που θεωρούμε δεδομένες, για παράδειγμα: υπερβατικό έναντι ενυπάρχοντος, εσωτερικό έναντι εξωτερικού κόσμου, παρελθόν, παρόν και μέλλον, ή σώμα, μυαλό και πνεύμα.

Η λέξη «πνεύμα» στα αρχαία εβραϊκά, τα αραμαϊκά και τα αραβικά σημαίνει επίσης κυριολεκτικά «αναπνοή». Έτσι, οι λέξεις που μεταφράζονται ως «Άγιο Πνεύμα» στην αραμαϊκή γλώσσα του Ιησού θα μπορούσαν επίσης να μεταφραστούν και ως «Αγία Πνοή». Ο Γκιμπράν εκφράζει αυτή τη σημασία σε ένα ρητό από τον «Κήπο του Προφήτη», που περιλαμβάνεται εδώ:

Είστε η πνοή του Θεού, σαν τον άνεμο που κανείς δεν μπορεί να πιάσει ή να εγκλωβίσει.

Ομοίως, δεν υπάρχει λέξη που να σημαίνει «μέσα» και παράλληλα να μη σημαίνει και «ανάμεσα». Επομένως, αυτό που υπάρχει μέσα μου επηρεάζει και τον εξωτερικό κόσμο μου, αλλά και το αντίστροφο. Και πάλι, σύμφωνα με τα λόγια του Ιησού στη μητρική του γλώσσα, η βασιλεία του Θεού βρίσκεται πάντοτε τόσο μέσα όσο και ανάμεσά μας. Ο Γκιμπράν επανέρχεται επανειλημμένα σε αυτό το θέμα στο έργο του, ιδιαίτερα στο μακροσκελές ποίημα που ολοκληρώνει το αριστοτεχνικό πόνημά του *Ιησούς, ο Υιός του Ανθρώπου*. Μεγάλο μέρος αυτού του ποιήματος, με τον αρχικό τίτλο «Ένας άνθρωπος από τον Λίβανο δεκαεννέα αιώνες αργότερα», περιλαμβάνεται εδώ.

Όταν μιλούσες,
 τα λόγια σου ήταν
 ο μακρινός ψίθυρος των χειλιών τους,
 όταν αυτά τα χείλη θα έπρεπε
 να ανάψουν με φωτιά.

Γέλασες για το μεδούλι στα κόκαλά τους

που δεν ήταν ακόμα έτοιμο για γέλιο.
Και έκλαψες για τα μάτια τους
που παρέμεναν στεγνά.

Η φωνή σου γέννησε τις σκέψεις
και την κατανόησή τους.
Η φωνή σου γέννησε
τα λόγια και την ανάσα τους.

Καλούμε ο ένας τον άλλον,
αλλά στην πραγματικότητα καλούμε εσένα,
όπως η πλημμυρίδα την άνοιξη
της επιθυμίας και του πόθου μας,
κι όταν έρθει το φθινόπωρό μας,
σαν την άμπωτη.

Λόγω της μεταγενέστερης επιρροής της πλατωνικής φιλοσοφίας, η ιδέα του διαχωρισμού της ανθρωπότητας από τον Θεό και τη φύση άρχισε να «μολύνει» τις διάφορες θρησκευτικές παραδόσεις της Μέσης Ανατολής, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορούσε τους θεσμικούς ρόλους. Για εκείνους που

βρίσκονται πιο κοντά στη φύση, τους εργάτες της γης πλάι στους οποίους ανατράφηκε ο Γκιμπράν, διατηρήθηκε αυτή η βασική ενότητα: ότι ο «Θεός», αν και τελικά είναι μυστήριο, περιλαμβάνει τη φύση και την ανθρωπότητα. Αυτό δεν σημαίνει ότι «είμαστε ο Θεός», αλλά μάλλον ότι ο «Θεός» ενοποιεί όλα τα αντίθετα, περιλαμβάνει όλα τα φαινomenικά παράδοξα και είναι η μονιμότητα που περιλαμβάνει την αλλαγή. Η συνειδητοποίηση αυτής της μονιμότητας αποτελεί τον στόχο του μυστικιστικού αναζητητή με γηγενείς όρους της Μέσης Ανατολής.

Όπως λέει ο Αλ Μουσταφά για τον Θεό στον *Κήπο του Προφήτη*:

Σκεφτείτε τώρα, σύντροφοι και αγαπημένοι μου, μια καρδιά που περιέχει όλες τις καρδιές σας, μια αγάπη που περικλείει όλες τις αγάπες σας, ένα πνεύμα που περιβάλλει όλα σας τα πνεύματα, μια φωνή που περικλείει όλες σας τις φωνές, και μια σιωπή βαθύτερη απ' όλες τις σιωπές σας, και αιώνια.

Σε όλα τα γραπτά του Γκιμπράν ανακαλύπτουμε αυτή τη λαχτάρα για το μόνιμο, όπου μπορεί κάποιος να βασιστεί. Και σε όλη του τη ζωή, ο Γκιμπράν αναζήτησε εκείνους που μοιράζονταν το ίδιο ενδιαφέρον και μπορούσαν να του προσφέρουν κρυφές ματιές στα μυστικά της ζωής.

Άραγε είχε πνευματικό δάσκαλο ή δασκάλους ο Γκιμπράν; Ο ίδιος αναφέρει αρκετές συναντήσεις με σοφούς, επομένως δεν μπορούν όλες να είναι προϊόν της φαντασίας του. Γνωρίζουμε ότι επηρεάστηκε από διάφορους Σούφι που, σε ολόκληρο τον ισλαμικό κόσμο της εποχής του, ζούσαν κυρίως είτε ως απλοί άνθρωποι είτε ως ερημίτες. Για παράδειγμα, ένα από τα αραβικά έργα του, το «Itram of the Pillars», παρουσιάζει έναν αναζητητή που επισκέπτεται μια γυναίκα Σούφι στην έρημο, η οποία του λέει:

Όλα όσα υπάρχουν βρίσκονται στον πυρήνα
 σας,
 και όλα αυτά που είναι στον πυρήνα σας βρίσκονται στην ύπαρξη.

Σε μια σταγόνα νερό μονάχα βρίσκονται όλα
τα μυστικά των θαλασσών.

Σε ένα μόνο άτομο είναι όλα τα στοιχεία της
Γης.

Σε μία και μόνο κίνηση σκέψης βρίσκονται
όλες οι κινήσεις και οι νόμοι του κόσμου.

(μτφρ. Martin 2015).

Θα μπορούσαμε να συγκρίνουμε τα λόγια
αυτά με το ρητό του Πέρση Σούφι του 13ου αιώνα
Mahmud Shabistani:

Διεισδύστε στην καρδιά μιας σταγόνας νερού –
θα πλημμυρίσετε από εκατό αγνούς ωκεανούς.
Αν εξετάσετε προσεκτικά έναν κόκκο σκόνης, θα
δείτε εκατομμύρια ανώνυμα όντα...

Κοσμικές ακτίνες βρίσκονται κρυμμένες στην
κόρη του ματιού μου, και με κάποιο τρόπο το
κέντρο της καρδιάς μου φιλοξενεί τον παλμό του
σύμπαντος (αγγλ. μτφρ. Douglas-Klotz 2011, σ.
121).

Η οικουμενικότητα του Γκιμπράν –η ικανότητά του να βρίσκει την αλήθεια σε πολλές διαφορετικές παραδόσεις– πηγάζει επίσης από το ενδιαφέρον του για τη θρησκεία Μπαχάι. Το 1912, γνώρισε και ζωγράφησε τον Abdul Baħa, τον γιο του ιδρυτή των Μπαχάι Μπαχαολλά. «Ορθώνονταν κόσμοι στην ψυχή του», ανέφερε ο Γκιμπράν, και οι συναντήσεις τους κατέληξαν σε μια νέα έκρηξη δημιουργικότητας. Βρίσκουμε κάτι από αυτή την οικουμενική πνευματικότητα σε πολλά βιβλία του Γκιμπράν, συμπεριλαμβανομένου του *Ιησούς, ο Υιός του Ανθρώπου*:

Πολλές φορές ο Χριστός έχει έρθει στον κόσμο και έχει περπατήσει σε πολλά μέρη. Και πάντα θεωρούνταν ξένος και τρελός.

Δεν τον έχετε ακούσει στα σταυροδρόμια της Ινδίας; Και στη χώρα των Μάγων και στην έρημο της Αιγύπτου;

Και εδώ, στη Βόρεια Χώρα, οι βάρδοι του παρελθόντος σας τραγούδησαν τον Προμηθέα

που έφερε τη φωτιά, αυτόν που εκπλήρωσε τον πόθο των ανθρώπων, την ελπίδα που ήταν σε κλουβί κι ελευθερώθηκε.

Και τον Ορφέα, που ήρθε με το τραγούδι του και τη λύρα να ζωντανέψει το πνεύμα σε θηρία και ανθρώπους.

Το επόμενο έτος (1913) ο Γκιμπράν γνώρισε επίσης τον Ελβετό ψυχίατρο Καρλ Γιουνγκ, ακριβώς τη στιγμή που ο τελευταίος άρχιζε να διατυπώνει τις θεωρίες του για το «συλλογικό ασυνείδητο», μια τεράστια αποθήκη αρχέτυπων, εικόνων και ιστοριών που μοιραζόταν όλη η ανθρωπότητα από μια κοινή δεξαμενή συνείδησης. Ο Γκιμπράν εκφράζει αυτή την ιδέα σε έναν από τους εύστοχους αφορισμούς του στο *Sand and Foam* (1926):

Λαχταρώ την αιωνιότητα
επειδή εκεί θα συναντήσω
τα ποιήματα που δεν έγραψα
και τους πίνακες που δεν ζωγράφισα.

Μερικοί μυστικιστές, που ακολουθούν ένα συγκεκριμένο πνευματικό μονοπάτι, χαρακτηρίζονται ως «Σούφι», «Εβραίοι μυστικιστές», «Χριστιανοί μυστικιστές» και ούτω καθεξής. Μπορούν να ξεκινήσουν τη δική τους σχολή σκέψης ή να είναι οι συνεχιστές μιας υπάρχουσας. Μερικοί πάλι χαράσσουν το δικό τους μοναδικό μονοπάτι, που κανείς άλλος δεν μπορεί ή δεν πρέπει να ακολουθήσει. Στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να αναλογιστούμε τους σύγχρονους του Γκιμπράν – «φυσικούς» Αμερικανούς μυστικιστές όπως ο ποιητής Γουόλτ Γουίτμαν (Walt Whitman) ή η Έντνα Βίνσεντ Μιλέι (Edna St. Vincent Millay).

Ένας από τους βιογράφους του Γκιμπράν, ο Suheil Bushru'i, το εκφράζει ως εξής:

Ήταν ο Γκιμπράν χριστιανός; Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι είχε αποδεχτεί τη χριστιανική αποκάλυψη, θεωρώντας τον Ιησού ως παράδειγμα και τη Βίβλο ως θησαυρό αποκαλυφθείσας πνευματικής και ηθικής αλήθειας. Ωστόσο, πιστός στους οπαδούς του μονοπατιού

των Σούφι, δεν μπορούσε να αποδεχτεί αποκλειστικά και μόνο τον χριστιανισμό. Το δόγμα του περιλάμβανε μια ποικιλομορφία από δόγματα: τις Ουπανισάδες, τον συριακό νεοπλατωνισμό, τον ιουδαιοχριστιανικό μυστικισμό, τον ισλαμικό σουφισμό και τις διδασκαλίες του Μπαχάι για την παγκόσμια αγάπη και την ενότητα της θρησκείας, όπως τις άκουσε από τον Αμπντούλ Μπαχά.

...Σφυρηλάτησε τη δική του προσωπική πνευματική φιλοσοφία στην οποία συνέδεε όλες τις παραδόσεις και συμπορευόταν με τον Ουίλιαμ Μπλέικ δηλώνοντας ότι «όλες οι θρησκείες είναι μία» (Bushrui & Jenkins 1998, σ. 266).

Σχετικά με την επιμέλεια: Είναι σαφές ότι υπήρξαν διάφοροι άνθρωποι που βοήθησαν τον Γκιμπράν στη γραμματική και τη στίξη, ιδιαίτερα η επί πολλών ετών μούσα και επιμελήτριά του Μέρι Χάσκελ (Mary Haskell). Επειδή ο τρόπος που διαβάζουμε έχει αλλάξει τα τελευταία εκατό χρόνια, επομένως έχει αλλάξει και η γραμματική,

επεξεργάστηκα εκ νέου τη γλώσσα προκειμένου να αναδείξω τον ρυθμό του Γκιμπράν βοηθώντας τον σύγχρονο αναγνώστη.

Όσον αφορά τη χρήση από τον Γκιμπράν όρων που περιλαμβάνουν το γένος/φύλο ή, αντίθετα, που το αποκλείουν, έχω ελαφρά παρέμβει στην προσπάθειά μου να διατηρήσω την πρόθεσή του, έχοντας κατά νου την αραβική γλώσσα στην οποία σκεφτόταν. Σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής, ο Γκιμπράν συχνά αναφέρεται στον Θεό ως «αυτός», αλλά αναφέρεται επίσης στη Ζωή ως «αυτή» και κάνει συχνές αναφορές στις «θεές». Συνολικά, διατηρείται μια ισορροπία, που την ανακαλύπτει κανείς διαβάζοντας κείμενα γραμμένα σε γλώσσες με διάκριση γένους όπως τα αρχαία εβραϊκά ή τα κλασικά αραβικά, όπου ο ήλιος, το φεγγάρι και διάφορα έμβια πλάσματα της φύσης έχουν φύλο/γένος.

Επιλέγοντας το υλικό για αυτό το βιβλίο, τοποθέτησα πολύ γνωστά λόγια του Γκιμπράν πλάι σε λιγότερο γνωστά. Ξεκινάμε με τον Γκιμπράν που αναζητά, που σκέφτεται για τα παράδοξα της

ζωής και τα μυστήριά της. Στη συνέχεια προχωράμε σε βαθύτερα ερωτήματα: ζωή και θάνατος, καλό και κακό, επιτυχία και αποτυχία. Τέλος, συγκεντρώνουμε τις γνώσεις του Γκιμπράν σχετικά με το ταξίδι προς τον εσώτερο εαυτό, στην προσπάθειά του να λύσει αυτά τα άλυτα ερωτήματα, καθώς και το απόλυτο ερώτημα: ποιος κάνει το ταξίδι, τέλος πάντων;

Αναμφισβήτητα, αν κάποιος δημοσιεύσει ένα «βιβλίο με μυστικά», τότε τα μυστικά θα πάψουν να είναι μυστικά. Κατανοητό. Ωστόσο, μπορούμε να πούμε ότι τα πιο βαθιά λόγια του Γκιμπράν μας οδηγούν σε απαντήσεις στα μεγαλύτερα ερωτήματα της ζωής, απαντήσεις που δεν μπορούν να ειπωθούν φωναχτά, αλλά αναγνωρίζονται και επιβεβαιώνονται από τις δικές μας μοναδικές εμπειρίες ζωής.

Neil Douglas-Klotz

Φάιφ, Σκοτία

Φεβρουάριος 2018

Σημειώσεις

- Bushrui, S. & J. Jenkins (1998). *Kahlil Gibran: Man and Poet*. Οξφόρδη: Oneworld.
- Douglas-Klotz, Neil (2011). *Desert Wisdom: A Nomad's Guide to Life's Big Questions from the Heart of the Native Middle East*. Columbus, OH: ARC Books.
- Martin, Nicholas, επιμ. (2015). *The Arabic Plays of Kahlil Gibran*. Plano, TX: Martin. Ανατύπωση αποσπασμάτων κατόπιν αδείας. Με την επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματος.

1

Μπαίνοντας στον λαβύρινθο της ζωής

*Τα αινίγματα της ζωής μάς γοητεύουν και
μας διασκεδάζουν. Χωρίς αυτούς τους γρίφους,
δίχως τούτο το κρυφό, θα βρίσκαμε άραγε κάποιο
ενδιαφέρον στη ζωή, έναν λόγο να συνεχίζουμε
να βαδίζουμε προς τον σκοπό της ύπαρξής μας;*

Όπως το μελάνι και το χαρτί

Κάποιοι από εμάς είμαστε σαν μελάνι και
κάποιοι σαν χαρτί.

Αν μερικοί δεν φυλούσαμε μέσα μας τέτοιο
σκοτάδι,
κάποιοι από εμάς θα ήμασταν άλαλοι.

Κι αν τέτοια δεν ήταν η λευκότητα μερικών από
εμάς,
κάποιοι από εμάς απλώς θα ήμασταν τυφλοί.

Ένα κατάλευκο φύλλο χαρτί

ΕΙΠΕ ΕΝΑ ΦΥΛΛΟ χαρτί σαν το χιόνι
ολόλευκο:

«Αγνό δημιουργήθηκα και αγνό θα παραμείνω για πάντα. Προτιμώ να καώ και να γίνω λευκή στάχτη παρά να υπομείνω το σκοτάδι να με αγγίξει ή ο ακάθαρτος κοντά μου να 'ρθει».

Το μελανοδοχείο άκουσε τι έλεγε το χαρτί και γέλασε μέσα στη σκοτεινή καρδιά του. Ποτέ όμως δεν τόλμησε να το πλησιάσει. Και το άκουσαν και τα πολύχρωμα μολύβια, και δεν το πλησίασαν ποτέ.

Και το λευκό σαν το χιόνι φύλλο παρέμεινε αγνό για πάντα.

Αγνό και καθαρό – και άδειο.

Άγγελοι και διάβολοι

Αν δεν βλέπετε
τους αγγέλους και τους διαβόλους
στην ομορφιά και την κακία της ζωής,
στη γνώση δεν μετέχετε
και το πνεύμα σας
άδειο θα 'ναι από στοργή.

Ανεπάρκεια

ΕΙΠΕ ΜΙΑ ΚΥΝΗΓΗΜΕΝΗ αλεπού που την καταδίωκαν είκοσι ιππείς και μια αγέλη από είκοσι κυνηγόσκυλα:

«Φυσικά και θα με σκοτώσουν. Μα πόσο φτωχοί και ανόητοι πρέπει να είναι. Σίγουρα δεν θα άξιζε τον κόπο είκοσι αλεπούδες καβάλα σε είκοσι γαϊδούρια με τη συνοδεία είκοσι λύκων να κυνηγούν για να σκοτώσουν έναν άνθρωπο!»

Η σειρά των σκουληκιών

Τα σκουλήκια θα γυρίσουν.

Αλλά δεν είναι παράξενο που
ακόμη και οι ελέφαντες θα υποχωρήσουν;

Η σχετική αξία της ταχύτητας

Είπε ένα κουνάβι σε έναν κρίνο:

«Δες πόσο γρήγορα τρέχω, ενώ εσύ δεν μπορείς όχι μόνο να περπατήσεις, αλλά ούτε και να συρθείς».

Και το κρινάκι απάντησε στο κουνάβι:

«Ω ευγενικέ δρομέα, τρέξε γρήγορα, σε παρακαλώ!»

Οι χελώνες μπορούν να πουν περισσότερα για τους δρόμους από τους λαγούς.